

Szkolny Program

o ZWijania

z@iNt€R@SowAÑ

i

wSpIeRaniA UZdolni@Ñ

UczDiÓw

Gimnazjum Samorządowe nr 3

w

Miejskim Zespole Szkół nr 3

w Bolesławcu

Dyrektor szkoły: Irena Sikora-Kołodzyńska

Siedziba szkoły: ul. Słowackiego 2, 59-700 Bolesławiec

Telefon: 75 732 22 70

e-mail: sekretariat@mzs3.boleslawiec.pl

Strona WWW: www.gim3.boleslawiec.pl

Autorki programu: Katarzyna Urban, Magdalena Sosnowska

Data powstania: III 2006 r.; zmodyfikowany II i X 2012 r.; poprawki z uwzględnieniem wskazań recenzenta IV, VI 2013 r.

Data zatwierdzenia do realizacji: 25.10.2012 r.

Czas realizacji: 2012/13 – 2014/15

Miejsce realizacji: Gimnazjum Samorządowe nr 3 w Bolesławcu

Szkolny Zespół Wspierania Uzdolnień:

- Piotr Bajer,
- Dorota Basiak,
- Anna Chabiniak,
- Agnieszka Mikiciuk,
- Ludmiła Rutka,
- Aleksandra Sozańska-Kut,
- Katarzyna Urban,
- Magdalena Walęga.

SPIS TREŚCI:

I. Wprowadzenie	4
II. Kim jest uczeń zdolny?	4
III. Założenia programu	5
IV. Cele naszego programu	6
V. Procedury identyfikacji i diagnozowania uzdolnień	6
VI. Zadania poszczególnych podmiotów szkolnych zaangażowanych w realizację SSWU	7
VII. Formy i metody pracy z uczniami	11
VIII. Jak zamierzamy promować uczniów i nauczycieli?	12
IX. Rezultaty realizowanego programu	13
X. System doskonalenia nauczycieli w zakresie wspierania uzdolnień	13
XI. Współpraca z podmiotami pozaszkolnymi	14
XII. Ewaluacja	15
XIII. Bibliografia	15
XIV. Wykaz aktów prawnych dotyczących uczniów zdolnych	16

*Nasza szkoła to gniazdo, w którym pomagamy każdemu rozwinąć skrzydła.
Nasi uczniowie to ptaki, którym chcemy uświadomić, że każdy może być orłem – niezależnie od tego,*

*w którą stronę i jak wysoko polecą.
Ważne, żeby ułatwić im start w życiu.*

SZKOLNY PROGRAM WSPIERANIA ROZWOJU UZDOLNIEŃ I ZAINTERESOWAŃ UCZNIÓW

I. Wprowadzenie

Gimnazjum Samorządowe nr 3 w Bolesławcu powstało w 1999 r. W roku 2003 rozpoczęliśmy działania w obszarze wspierania uzdolnień. Od roku szkolnego 2007/08 jesteśmy szkołą z oddziałami integracyjnymi. W 2010 r. nasza otrzymała imię Jana Pawła II, papieża, który doceniał wartość każdego człowieka. Od roku szkolnego 2011/12 wraz ze Szkołą Podstawową nr 2 (również szkoła z oddziałami integracyjnymi) tworzymy Miejski Zespół Szkół nr 3 w Bolesławcu. Nasze gimnazjum od początku swego istnienia zapewniano każdemu uczniowi jak najlepsze warunki do poznania swoich mocnych stron i wszechstronnego rozwoju.

Obecnie w szkole uczy się 398 uczniów w 15 oddziałach, pracuje w niej 44 nauczycieli i 12 pracowników administracji i obsługi szkoły. W klasach integracyjnych uczy się 57 uczniów. Od kilku lat prowadzimy klasy o różnorodnych profilach, np. matematyczne, matematyczno-fizyczne, artystyczne, sportowe.

Bardzo dobre warunki lokalowe, nowe, atrakcyjne zaplecze sportowe szkoły dostosowanej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych w połączeniu z wykwalifikowaną kadrą, sprzyjają optymalnemu, wszechstronnemu rozwojowi ucznia. Posiadamy sale lekcyjne z dostępem do Internetu, 2 sale informatyczne, gabinet fizyczny z tablicą interaktywną, pracownię językową umożliwiającą indywidualizację nauczania [zestawy słuchawkowe], siłownię.

Nasz absolwent kończy szkołę ze świadomością rodzaju swoich uzdolnień: inteligencji dominujących, preferowanego stylu uczenia, umie się uczyć z wykorzystaniem tej wiedzy, a wszystkie te elementy pomagają mu w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej. Metody nauczania, oferta zajęć pozalekcyjnych zostały dostosowane do rodzajów rozpoznanych uzdolnień tak, aby pomóc uczniowi w rozwijaniu indywidualnych talentów i uzdolnień. Rodzice naszych uczniów stali się uczestnikiem tego procesu.

Ważne dla nas jest to, aby **każdy** nasz **uczeń** miał możliwość odniesienia **sukcesu na miarę swoich możliwości**. Do przyjęcia takiej koncepcji naszego programu skłonił nas profil szkoły - pracujemy z młodzieżą o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym z młodzieżą niepełnosprawną. Wielu naszych uczniów pochodzi z tzw. trudnych środowisk.

W odpowiedzi na te potrzeby powstał Szkolny Program Wspierania Rozwoju Uzdolnień i Zainteresowań Uczniów.

II. Kim jest uczeń zdolny?

Uczeń ZDOLNY to KAŻDY uczeń naszej szkoły.

KAŻDY może osiągnąć sukces na miarę swoich możliwości. Ma dziedzinę, w której jest orłem.

Świadomość swoich uzdolnień może KAŻDEMU z naszych uczniów ułatwić życie, pomóc w osiągnięciu szczęścia.

Kilkuletnia praca w tym obszarze skłoniła nas do rozróżnienia pojęć:

- uczeń zdolny, czyli każdy uczeń naszej szkoły,
- uczeń wybitnie zdolny.

Celem naszego programu jest pomoc uczniom zdolnym i wspieranie uczniów wybitnie zdolnych.

Rozpoznajemy i wspieramy uczniów w takich obszarach, jak uzdolnienia:

- lingwistyczne,
- matematyczno-logiczne,
- wizualno-przestrzenne,
- przyrodnicze,
- intrapersonalne,
- interpersonalne,
- kinestetyczne,
- artystyczne.

Integralnym elementem procesu świadomego uczenia się, ale też pracy z uczniem, stała się wiedza o preferowanym stylu uczenia, dominującym kanale percepcji. Wyróżniamy więc style:

- wzrokowy,
- słuchowy,
- kinestetyczny.

Wspieranie rozwoju uczniów rozpoczynamy od identyfikacji rodzaju inteligencji dominujących oraz preferowanego stylu uczenia. Następnie pracujemy nad świadomym doбором metod nauki z wykorzystaniem wiedzy o własnych uzdolnieniach. Przeprowadzamy ankiety ewaluacyjne wśród uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli. Uczniowie pytani są o to, czy szkoła pomaga w rozwijaniu ich zdolności, czy uczeń korzysta z zajęć pozalekcyjnych. Proszeni są również o podanie propozycji zajęć pozalekcyjnych, w których chcieliby uczestniczyć. Podobne pytania zadajemy rodzicom. Sugestie te będą uwzględniane w miarę możliwości w tworzeniu bieżącej oferty szkoły. Wyniki ankiet uwzględniane są w ewaluacji programu. Analizowana corocznie informacja o punktach uzyskanych przez poszczególnych uczniów ze sprawdzianu uczniów klas 6 szkoły podstawowej oraz z testów kompetencji przeprowadzanych „na wejściu” [wrzesień pierwszego roku nauki] pomogła nam stworzyć koncepcję tego programu, który za cel obrał *uczenie uczniów uczenia się*, a więc wzrost efektywności uczenia i nauczania.

III. Założenia programu:

Konstruując program, zwróciliśmy szczególną uwagę na:

1. Egalitarny charakter podejmowanych działań.
2. Systemowość rozwiązań.
3. Powiązanie z koncepcją pracy szkoły.
4. Udział wszystkich uczniów.
5. Zaangażowanie na rzecz środowiska lokalnego.

IV. Cele naszego programu:

1. **Cel główny:**

Celem nadrzędnym programu jest rozpoznawanie rodzajów uzdolnień uczniów, rozwijanie ich indywidualnych zainteresowań i talentów wszystkich uczniów na miarę możliwości każdego ucznia ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności i deficytów rozwojowych oraz uczenie sposobów efektywnej nauki z wykorzystaniem wiedzy o uzdolnieniach.

2. Cele szczegółowe:

- identyfikacja rodzaju uzdolnień (inteligencji dominujących) i preferowanego stylu uczenia, dokumentacja tego procesu,
- wykorzystanie tej wiedzy w indywidualizacji procesu dydaktycznego,
- podniesienie efektywności zdobywania wiedzy poprzez ułatwienie tego procesu przy samoświadomości ucznia na temat dominującego rodzaju inteligencji oraz dominującego stylu uczenia,
- rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez różne formy pracy z uczniem w trakcie zajęć lekcyjnych i na zajęciach pozalekcyjnych,
- poprawa wyników kształcenia uczniów,
- wykorzystanie świadomości posiadanych uzdolnień w planowaniu dalszej kariery zawodowej, w tym – w świadomym wyborze szkoły ponadgimnazjalnej,
- umożliwienie rozwoju talentów i uzdolnień poprzez dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do potrzeb uczniów,
- ułatwienie osiągnięcia sukcesu na miarę możliwości ucznia,
- promowanie osiągnięć uczniów w szkole i społeczności lokalnej,
- dokumentowanie pracy w obszarze wspierania uzdolnień.

V. Procedury identyfikacji i diagnozowania uzdolnień i zainteresowań uczniów.

Narzędzia identyfikacji uzdolnień i zainteresowań uczniów		
Narzędzie:	Odpowiedzialni	Termin
1) Ankieta dla uczniów przyjętych do szkoły [załącznik nr 1]	Sekretariat, wychowawcy klas,	Zgodny z terminami rekrutacji do szkół
Zestaw testów do identyfikacji uzdolnień: 1) <i>Kwestionariusz wielorakiej inteligencji</i> [załącznik nr 2], 2) <i>Style uczenia</i> (2 testy, 2-gi wykonujemy w celu doprecyzowania informacji o preferowanym stylu) [załączniki nr 3,4] , 3) <i>Dzieci uzdolnione</i> – lista kontrolna dla nauczycieli [załącznik nr 5], 4) <i>Test myślenia kreatywnego</i> (uzupełniany rysunek) [załącznik nr 6], 5) <i>10 pytań</i> – poznanie osobowości i zainteresowań uczniów [załącznik nr 7], 6) <i>Rodzaje inteligencji dziecka</i> – test dla rodziców wszystkich uczniów [załącznik nr 8], 7) <i>Kwestionariusz wybitnych uzdolnień dziecka</i> - dla rodziców wybranych uczniów [załącznik nr 9].	Wychowawcy klas	Zatwierdzony decyzją RP 24.03.2006 r. 1 semestr klasy 1
Zestawienie wyników testów i materiałów	Wychowawcy klas	Koniec 1 semestru

dotyczących wspierania uzdolnień ucznia [załącznik nr 10]		1 klasy
Tabela w dzienniku z adnotacją o inteligencji dominującej, preferowanym kanale percepcji oraz zapisem dotyczącym korzystania z oferty zajęć pozalekcyjnych w szkole - wybór pod kątem posiadanych uzdolnień [załącznik nr 11]	Wychowawcy klas	Koniec 1 semestru 1 klasy
Indywidualna Karta Obserwacji Ucznia (gromadzenie informacji o sukcesach ucznia) [załącznik nr 12]	Wychowawcy klas	Na bieżąco
Karta Indywidualnych Potrzeb Ucznia wybitnie zdolnego	Pedagog i psycholog	Na bieżąco
Ankiety dla uczniów klas 1 i ich rodziców (ewaluacja) [załącznik 13].	Zespół Wspierania Uzdolnień	maj/czerwiec 1 klasy

Metody identyfikacji uzdolnień i zainteresowań uczniów		
Metoda:	Odpowiedzialni:	Termin:
Rozmowa z uczniem i rodzicem	Wychowawcy klas, nauczyciele uczący, pedagog	1 klasa i na bieżąco
Rozmowa z zespołem nauczycieli uczących ucznia	Wychowawca klasy	1 klasa i na bieżąco
Obserwacja ucznia [opracowanie wniosków i zapoznanie z nimi zespołu uczącego danego ucznia]	Wychowawcy klas i nauczyciele	1 klasa i na bieżąco
Obserwacja ucznia [konsultacja z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w celu potwierdzenia wybitnych uzdolnień]	Pedagog i psycholog	1 klasa i w razie potrzeby

VI. Zadania poszczególnych podmiotów szkolnych zaangażowanych w realizację SSWU:

1. Dyrektor szkoły,
2. Lider Szkolnego Zespołu Wspierania Uzdolnień,
3. Szkolny Zespół Wspierania Uzdolnień,
4. Rada Pedagogiczna: liderzy przedmiotowi, wychowawcy klas i nauczyciele uczący,
5. Rodzice,
6. Samorząd Uczniowski,
7. Nauczyciele biblioteki,
8. Pedagog i psycholog szkolny.

1. Rola i zadania Dyrekcji:

- tworzenie odpowiednich warunków pracy z uczniem zdolnym,
- pozyskiwanie środków wspomagających realizację celów i zadań programu,
- umożliwienie nauczycielom pogłębiania wiedzy w zakresie pracy z uczniem zdolnym,
- nadzór nad organizacją i przebiegiem konkursów,
- promowanie sukcesów uczniów i ich opiekunów w szkole i środowisku lokalnym,

- motywowanie nauczycieli do pracy z uczniem zdolnym i wybitnie zdolnym oraz pedagogów odnoszących sukcesy na tym polu,
- nadzór nad dostosowaniem oferty zajęć pozalekcyjnych szkoły do celów Programu,
- współpraca ze szkołami należącymi do Dolnośląskiego Sieci Szkół Wspierających Uzdolnienia,
- współpraca z organizacjami i instytucjami wspierającymi pracę szkoły w tym obszarze.

2. Rola i zadania lidera Szkolnego Programu Wspierania Uzdolnień:

- stworzenie Szkolnego Zespołu Wspierania Uzdolnień i koordynowanie jego pracy ,
- stworzenie i wdrożenie Szkolnego Programu Wspierania Uzdolnień,
- opracowanie narzędzi i kryteriów identyfikacji uczniów zdolnych, rodzajów uzdolnień [opracowanie *Szkolnego zestawu narzędzi identyfikacji uzdolnień i zainteresowań uczniów*],
- kontrola procesu identyfikacji, sposobu opracowania wyników testów, ewaluacja,
- przeprowadzenie warsztatowych posiedzeń Rady Pedagogicznej poświęconych celom programu, identyfikacji uzdolnień, pracy z uczniem zdolnym,
- stałe pogłębianie wiedzy z zakresu uzdolnień, pracy z uczniem zdolnym,
- nawiązanie współpracy ze szkołami należącymi do Dolnośląskiego Systemu Szkół Wspierających Uzdolnienia i Szkół Odkrywców Talentów,
- opracowywanie sprawozdań z pracy zespołu,
- bieżąca kontrola dokumentacji szkolnej potwierdzającej realizację zadań programu [teczki z testami, opracowanie wyników, zapisy w dziennikach lekcyjnych, programach wychowawczych],
- analiza oczekiwań uczniów co do oferty zajęć pozalekcyjnych [analiza ankiet], prezentacja oczekiwań gronu pedagogicznemu, aktualizacja,
- dokumentowanie działań podejmowanych w tym obszarze.

3. Zadania Szkolnego Zespołu Wspierania Uzdolnień:

- pomoc liderowi we wdrażaniu i realizacji Programu,
- stałe pogłębianie wiedzy z zakresu pracy z uczniem zdolnym (samokształcenie, udział w różnorodnych formach doskonalenia z tego zakresu),
- pomoc w kontroli procesu identyfikacji i badania, sposobu opracowania wyników testów oraz wyników obserwacji, zbierania informacji z różnych źródeł,
- bieżąca kontrola dokumentacji szkolnej potwierdzającej realizację zadań programu [teczki z testami, opracowanie wyników, zapisy w dziennikach lekcyjnych, programach wychowawczych, Indywidualne Karty Obserwacji Ucznia, ewaluacja Programu],
- współpraca ze szkołami należącymi do Dolnośląskiego Systemu Szkół Wspierających Uzdolnienia i Szkół Odkrywców Talentów,
- protokolowanie posiedzeń Zespołu,
- współpraca z wychowawcami i nauczycielami w przypadku trudności w identyfikacji uzdolnień, doboru metod pracy z uczniem,
- przeprowadzanie ankiet ewaluacyjnych wśród uczniów i rodziców, analiza wyników,
- promocja osiągnięć uczniów zdolnych oraz ich opiekunów.

4. Zadania członków Rady Pedagogicznej:

a) liderzy przedmiotowi:

- bieżące gromadzenie informacji na temat wyników konkursów, sukcesów uczniów,
- informowanie środowiska szkolnego o bieżących działaniach szkoły [w tym – konkursach i ewentualnych sukcesach],
- pomoc w doborze metod i form pracy z uczniem zdolnym i wybitnie zdolnym,

b) wychowawcy klas:

- uwzględnienie problematyki uzdolnień w Programach Wychowawczych, bieżących działaniach, we współpracy z rodzicami:

◦ w klasie I:

- poinformowanie uczniów i rodziców o realizowanym w szkole PWU i jego celach,
- przeprowadzenie diagnozy uzdolnień i zainteresowań [wg *Szkolnego zestawu narzędzi identyfikacji uzdolnień*],
- opracowanie wyników diagnozy uzdolnień [założenie i prowadzenie indywidualnej dokumentacji ucznia (pakiety testów), opracowanie zestawienia wyników; założenie i bieżące uzupełnianie informacji w *Indywidualnej karcie obserwacji* (wszystkim uczniom) oraz *Karcie indywidualnych potrzeb ucznia* (uczniom wybitnie zdolnym)],
- zapoznanie z wynikami uczniów i rodziców [wraz z informacją o zastosowaniu tej wiedzy w praktyce],
- sporządzenie tabeli ze skrótowną informacją na temat inteligencji dominującej, preferowanego stylu uczenia danego ucznia, informacji nt. korzystania przez niego z oferty zajęć pozalekcyjnych w szkole i poza nią [w dzienniku zajęć lekcyjnych],
- przeprowadzenie lekcji wychowawczych dotyczących sposobów uczenia się z wykorzystaniem wiedzy o inteligencjach dominujących i kanale percepcji,

◦ w klasie II:

- doskonalenie umiejętności uczenia się uczniów z wykorzystaniem wiedzy nt. posiadanych uzdolnień,
- monitoring udziału uczniów w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia uczniów i ich zainteresowania,

◦ w klasie III:

- pomoc uczniowi w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej z wykorzystaniem wiedzy uczniów z zakresu uzdolnień,

- poinformowanie w trakcie pierwszego spotkania o celach i realizacji Programu Wspierania Uzdolnień,
- przedstawienie oferty zajęć pozalekcyjnych [corocznie],
- gromadzenie informacji uzyskanych od rodzica,
- pedagogizacja rodziców w obszarze wspierania uzdolnień [na bieżąco],
- prowadzenie tablicy osiągnięć klasy [na bieżąco],
- wnioskowanie o przyznanie stypendium uczniom uzdolnionym, wyróżnienie uczniów z sukcesami lub średnią ocen 4,75 i wyżej nagrodami rzeczowymi, dyplomami.

c) nauczyciele przedmiotów:

- współpraca ze Szkolnym Zespołem Wspierania Uzdolnień,
- praca z uczniem zdolnym, pomoc w rozwijaniu posiadanych uzdolnień,
- opracowanie Indywidualnego programu/toku nauki dla ucznia, dokumentacji wymaganej w trakcie jego wdrażania i prowadzenia; opracowanie Planu działań wspierających [we współpracy z pedagogiem i psychologiem],
- przygotowanie do udziału w konkursach,
- prowadzenie Złotej Księgi Absolwentów,
- współpraca z instytucjami rozwijającymi uzdolnienia, np. MDK, BOK, inne,
- dobór metod i form pracy z wykorzystaniem wiedzy nt. dominujących inteligencji i stylów percepcji ucznia, innych metod podnoszących skuteczność nauczania,
- opracowywanie zagadnień przedmiotowych o podwyższonym stopniu trudności [„zadania na 6”],
- prowadzenie kół przedmiotowych, zainteresowań,
- wyszukiwanie informacji na temat konkursów, zachęcanie uczniów do udziału w nich,

- opieka nad uczniami realizującymi projekt edukacyjny,
  - obserwacja ucznia, przekazywanie wychowawcy informacji na temat uzdolnień ucznia, potencjału edukacyjnego ucznia, motywowanie ucznia do ciągłego samorozwoju,
  - współpraca z instytucjami rozwijającymi uzdolnienia, np. MDK, BOK,
  - promowanie osiągnięć uczniów [m.in. tablica osiągnięć – szkolna i klasowe],
- d) zespół ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych – pozyskiwanie środków na różne formy pracy z uczniem zdolnym i wybitnie zdolnym, nagradzania uczniów wybitnie zdolnych.

5. Zadania rodziców w obszarze wspierania uzdolnień:

- a) zadania rodziców:
- wspieranie dziecka w rozwijaniu jego potencjału, uzdolnień,
  - stworzenie jak najlepszych warunków do ich rozwoju,
  - przekazywanie wychowawcy informacji o aktywności pozaszkolnej dziecka, posiadanych uzdolnieniach, talentach,
  - pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych przeznaczonych na wsparcie młodzieży zdolnej,
  - udział w organizacji konkursów, opieka nad uczniem biorącym udział w konkursie, udział w życiu szkoły [pomoc w organizacji imprez szkolnych],
  - zaangażowanie w prowadzenie zajęć pozalekcyjnych (np. warsztatów tematycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi, wycieczek przedmiotowych),
- b) zadania Rady Rodziców:
- pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych przeznaczonych na wsparcie młodzieży zdolnej,
  - udział w organizacji konkursów, opieka nad uczniem biorącym udział w konkursie, udział w życiu szkoły [pomoc w organizacji imprez szkolnych].

6. Zadania członków Samorządu Uczniowskiego:

- wspieranie uczniów zdolnych poprzez promowanie ich w społeczności uczniowskiej,
- prowadzenie szkolnej tablicy osiągnięć,
- pomoc w motywowaniu i nagradzaniu uczniów zdolnych, np. organizacja wycieczki dla uczniów odnoszących sukcesy w konkursach, osiągających wysokie wyniki w nauce; umożliwienie darmowego wstępu na dyskoteki szkolne, inne,
- udział w tworzeniu oferty zajęć pozalekcyjnych, zbieranie informacji na temat oczekiwań.

7. Zadania nauczycieli biblioteki:

- gromadzenie księgozbioru, materiałów dotyczących uzdolnień, poradników metodycznych,
- udostępnianie literatury dotyczącej uzdolnień zainteresowanym rodzicom,
- upowszechnianie wiedzy dotyczącej postaci słynnych naukowców, artystów, sportowców,
- organizowanie konkursów,
- eksponowanie i promowanie osiągnięć uczniów,
- pomoc uczniom w wyszukiwaniu informacji, ich krytycznym doborze,
- gromadzenie literatury umożliwiającej pogłębienie wiedzy przedmiotowej.

8. Zadania pedagoga i psychologa szkolnego:

- pomoc w diagnozowaniu uzdolnień,
- współpraca z wychowawcami przy ubieganiu się o stypendia,

- wspieranie rozwoju ucznia zdolnego [praca nad wyrównywaniem deficytów psychospołecznych],
- prowadzenie zajęć wspomagających rozwój emocjonalny ucznia, zwłaszcza ucznia wybitnie zdolnego [np. warsztaty],
- spotkania psychologa z rodzicami – pedagogizacja na temat uzdolnień, np. *Jak „poradzić sobie” z dzieckiem zdolnym?*,
- rozpoznawanie warunków bytowych uczniów, przekazywanie informacji wychowawcy,
- współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w identyfikacji uzdolnień.

VII. Formy i metody pracy z uczniami:

Formy i metody pracy z uczniem dobieramy, biorąc pod uwagę wyniki identyfikacji i diagnozy posiadanych uzdolnień i zainteresowań. Stosujemy polimetodyczność tak, aby zajęcia były atrakcyjne i efektywne dla wzrokowców, słuchowców i kinestetyków. Wiedzę o preferowanym stylu uczenia i dominującej inteligencji wykorzystujemy w praktyce w trakcie pracy z uczniem, zwłaszcza na zajęciach lekcyjnych.

1. Formy pracy z uczniem zdolnym:

a) na lekcjach:

- praca indywidualna,
- praca w grupach,

b) w trakcie zajęć pozalekcyjnych:

- koła przedmiotowe i koła zainteresowań,
- wycieczki dydaktyczne, turystyczno-krajoznawcze i wychowawcze,
- indywidualny tok nauki,
- wymiana międzyszkolna, międzynarodowa,

[aktualna oferta zajęć pozalekcyjnych w danym roku szkolnym – załącznik nr 14],

c) we współpracy z placówkami rozwijającymi talenty:

- udział w spektaklach, seansach, koncertach organizowanych przez miejskie i powiatowe instytucje kulturalne,
- udział uczniów w zajęciach organizowanych przez MCC BOK, MDK, Szkołę Muzyczną, szkoły językowe, kluby sportowe, organizacje pożytku publicznego,
- spotkania z ciekawymi ludźmi [np. pisarzami] organizowane przez Bibliotekę Miejską, lub innymi przedstawicielami świata sztuki i sportu, nauki,
- współpraca ze szkołami rozwijającymi talenty [np. LO, szkoły należące do Dolnośląskiej Sieci Szkół Wspierających Uzdolnienia, Szkół Odkrywców Talentów i innych].

d) inne:

- Festiwal Talentów, Festiwal Nauki,
- zawody i konkursy.

2. Metody pracy:

- aktywizujące,
- problemowe,
- praktyczne,
- projekt.

Wykorzystujemy w pracy z:

- a) wzrokowcami: metody pogładowe, np. prezentacje, pokazy z wykorzystaniem pomocy multimedialnych, mapa myśli, wizualizacja, rozmieszczenie w gabinetach plansz tematycznych, plakatów, praca z tekstem – zakreślanie kolorem informacji, tworzenie tablic, schematów, wykresów, obrazów, kolorowe karteczki,

- b) słuchowcami: metody audytywne, np. audycje, opowiadanie historyjek, gry pamięciowe z użyciem trudnych terminów, układanie rymowanek, piosenek, przeprowadzanie wywiadów, „rapowanie” wierszy czy definicji, nagrywanie informacji na podkładzie muzyki barokowej, wygłaszanie referatów, dyskusje,
- c) kinestetykami: metody aktywne, np. projekt, doświadczenia, gry i zabawy (np. skakanie po planszach z symbolami pierwiastków chemicznych, przypadków – układanie ich we właściwej kolejności), układanie figur geometrycznych, chodzenie po wzorze chemicznym narysowanym na podłodze, drama, inscenizacja, budowanie modeli przestrzennych, mapa myśli, kolorowe karteczki – grupowanie informacji w ruchu, tańczenie lub kołysanie w trakcie pamięciowego opanowywania.

VIII. Jak zamierzamy promować uczniów i nauczycieli?

1. Promocja uczniów:

- publikowanie na bieżąco na stronie internetowej szkoły, w mediach lokalnych informacji o sukcesach uczniów,
- informowanie społeczności lokalnej o inicjatywach, w które są zaangażowani uczniowie,
- wyróżnienie uczniów z sukcesami w konkursach, działalności pozaszkolnej, wysokimi wynikami w nauce w trakcie apeli,
- starania o przyznanie stypendium za wysokie wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe i sportowe,
- nagrody - wycieczka dla uczniów ze średnią ocen 4,75 i wyżej, osiągających wybitne sukcesy w zawodach i konkursach, dla uczniów z tytułami sportowca roku, artysty roku, wolontariusza/społecznika roku, lingwisty/humanisty roku, matematyka/przyrodnika roku, ucznia, który w największym stopniu poprawił swoje zachowanie, ucznia, który uzyskał największą poprawę swojej frekwencji,
- umieszczanie informacji o sukcesach uczniów w widocznym dla całej społeczności miejscu [szkolne i klasowe tablice sukcesów],
- przyznanie tytułu ucznia osiągającego najlepsze wyniki w nauce, sukcesy w konkursach oraz pracującego nad swoim sukcesem, przyznanie tytułu sportowca roku, artysty roku, wolontariusza roku [ewentualnie społecznika], lingwisty [ewentualnie humanisty], matematyka lub przyrodnika roku, ucznia, który w największym stopniu poprawił swoje zachowanie, ucznia, który uzyskał największą poprawę swojej frekwencji,
- eksponowanie dyplomów, pucharów, nagród zdobytych przez uczniów w widocznym miejscu.

2. Promocja nauczycieli:

- zamieszczanie informacji o sukcesach uczniów z podaniem nazwiska opiekuna na stronie internetowej szkoły,
- informowanie mediów lokalnych o opiekunach uczniów osiągających sukcesy,
- uwzględnienie sukcesów dydaktycznych nauczycieli podczas przyznawania nagród dyrektora oraz w trakcie ustalania wysokości dodatku motywacyjnego,
- wręczanie nagród dyrektora, listów gratulacyjnych i dyplomów w obecności Rady Rodziców,
- przyznawanie nagrody dyrektora lub wnioskowanie o Nagrodę Prezydenta, Kuratora, Ministra Edukacji Narodowej.

IX. Rezultaty realizowanego Programu:

- a) uczniowie:

- wzrost poczucia własnej wartości poprzez świadomość swoich mocnych stron, posiadanych talentów, uzdolnień,
  - wspomaganie harmonijnego i wszechstronnego rozwoju sfer osobowości ucznia,
  - ułatwienie procesu uczenia się, zwiększenie jego efektywności,
  - świadomy wybór szkoły ponadgimnazjalnej ze świadomością posiadanych talentów i predyspozycji,
- b) nauczyciele i szkoła:
- ułatwienie procesu dydaktycznego i osiągnięcie lepszych wyników nauczania poprzez dostosowanie metod uwzględniających potrzeby uczniów,
  - poprawa frekwencji na zajęciach pozalekcyjnych,
  - wzrost liczby laureatów i finalistów konkursów i zawodów sportowych,
  - pobudzenie kreatywności w pracy z uczniem,
  - dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do potrzeb uczniów,
- c) środowisko lokalne:
- zintensyfikowanie współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym,
  - podniesienie prestiżu szkoły w środowisku lokalnym.

X. System doskonalenia nauczycieli w zakresie wspierania uzdolnień:

W ramach WDN prowadzimy doskonalenie nauczycieli w tym zakresie od 2003 roku. Do końca roku szkolnego 2012/13 odbyło się 9 spotkań poświęconych tej tematyce [vide: Formularz aplikacyjny, s. 3] prowadzonych przez specjalistów – pracowników DODN lub szkolnych liderów.

- a) ustawiczne pogłębianie znajomości zagadnień pracy z dzieckiem zdolnym w ramach WDN, np.:
- Wdrażanie i realizacja PWU - przygotowanie placówki do audytu,
  - Charakterystyka rodzajów inteligencji i stylów uczenia – pogłębienie znajomości zagadnień,
  - Jak uczyć, z wykorzystaniem wiedzy o inteligencjach dominujących i preferowanym stylu uczenia?,
  - Jak pracować z dzieckiem wybitnie zdolnym?,
  - Potrzeby psychologiczne i problemy dziecka wybitnie zdolnego,
  - szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej z udziałem specjalistów w zakresie uzdolnień,
- b) korzystanie z literatury metodycznej,
- c) uczestnictwo nauczycieli w kursach doskonalenia zawodowego, konferencjach uwzględniających problematykę pracy z uczniem zdolnym [np. praca z uczniem zdolnym na konkretnym przedmiocie],
- d) śledzenie nowości z tego zakresu w Internecie.

XI. Współpraca z podmiotami pozaszkolnymi:

- szkoły należące do Dolnośląskiej Sieci Szkół Wspierających Uzdolnienia, sieci Szkół Odkrywców Talentów, inne szkoły rozwijające talenty [współpraca ze szkołami wspierającymi uzdolnienia i rozwijającymi talenty – udział w imprezach organizowanych przez te placówki, wymiana doświadczeń w pracy z uczniem zdolnym oraz uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z dysfunkcjami, organizacja imprez i konkursów],
- Dolnośląskie Centrum Wspierania Uzdolnień [DODN we Wrocławiu] – współpraca mającą na celu uzyskanie certyfikatu szkoły wspierającej uzdolnienia, korzystanie z oferty szkoleniowej (indywidualnie i w ramach WDN), udział w organizowanych konkursach, konsultacje],

- ORE [wymiana doświadczeń w sieci Szkół Odkrywców Talentów, uczestnictwo w Gali Talentów, wymiana doświadczeń z nauczycielami szkół należących do sieci, udział w formach kształcenia dotyczących problematyki uzdolnień organizowanych przez ORE, pozyskiwanie i efektywne wykorzystywanie literatury specjalistycznej z zakresu wspierania uzdolnień],
  - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna [współpraca w identyfikacji wybitnych uzdolnień, pomoc psychologiczna dla uczniów wybitnie zdolnych, konsultacje w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej],
  - Powiatowe Centrum Edukacji i Kształcenia Kadr [udział w konkursach organizowanych przez Centrum, udział w organizacji [współorganizacja] i przeprowadzeniu konkursów, których organizatorem jest PCEiKK w Bolesławcu, korzystanie z oferty szkoleniowej dla nauczycieli],
  - bolesławieckie instytucje oświatowo-kulturalne: Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, MCC BOK, MDK, Szkoła Muzyczna, szkoły językowe, Biblioteka Miejska, Muzeum Ceramiki, kluby sportowe [pozyskiwanie środków na realizację Programu, pomoc w organizacji lub współorganizacja konkursów o zasięgu regionalnym lub krajowym, współpraca w rozwijaniu talentów poprzez korzystanie z oferty zajęć, uczestnictwo w konkursach i imprezach organizowanych przez te instytucje], przygotowywanie oprawy artystycznej uroczystości miejskich [współpraca z BOK MCC, Urzędem Miasta i Kościołem], współpraca z Urzędem Miasta, np. poprzez pozyskanie koszulek z logo miasta dla drużyny reprezentującej szkołę na rajdach turystycznych, promującej Bolesławiec jako miasto ceramiki na imprezach o zasięgu regionalnym czy międzynarodowym, udział w projekcie Era Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej – przekazanie BOK MCC sprawozdań z filmów lub innych prac stworzonych przez uczniów po obejrzeniu i analizie zagadnień filmu,
  - organizacje użyteczności publicznej [współpraca z WOŚP, PCK, PTSM, PTTK – korzystanie z oferty Oddziałów tych organizacji, uczestnictwo w imprezach, konkursach, pracę w ramach wolontariatu],
  - Euroregion NYSA – udział w projektach finansowanych przez Fundusz Euroregionu, udział w imprezach turystycznych pod patronatem Euroregionu, konkursie *Uczę się bezpiecznie żyć*,
- Planujemy nawiązanie współpracy ze szkołami integracyjnymi działającymi w naszym regionie polegającą na organizacji konkursów, uczestnictwie w konkursach lub imprezach organizowanych przez inne placówki.

XII. Ewaluacja:

Aby monitorować realizację i efektywność programu, stosujemy następujące działania:

Cel:	Narzędzie:	Termin:	Odpowiedzialni:
- zebranie informacji o potrzebach w zakresie oferty zajęć pozalekcyjnych	Ankieta dla uczniów składających podanie o przyjęcie do klasy 1	wakacje	sekretariat, pedagog
	Zestawienie wyników testów i narzędzi do identyfikacji uzdolnień i zainteresowań uczniów	koniec 1 semestru 1 klasy	wychowawca klasy
- analiza opracowania	Sprawozdanie z	luty - marzec	Lider i Zespół

wyników testów diagnozujących	monitoringu		Wspierania Uzdolnień
- monitorowanie realizacji celów programu [w tym korzystanie z oferty zajęć pozalekcyjnych]	Zestawienie wyników testów w dzienniku lekcyjnym, Karta indywidualnych potrzeb ucznia, Indywidualna karta obserwacji ucznia, zapisy w dziennikach lekcyjnych, zajęć pozalekcyjnych [w tym: orientacji zawodowej], programach wychowawczych	koniec semestru i na bieżąco	Lider i Zespół Wspierania Uzdolnień
- zebranie opinii uczestników programu	Ankiety [uczniowie, rodzice, nauczyciele]	czerwiec	Lider i Zespół Wspierania Uzdolnień
- analiza wyników nauczania i osiągnięć uczniów	Sprawozdania	na bieżąco	Dyrektor, liderzy przedmiotowi
- analiza wyników rekrutacji uczniów do szkół ponadgimnazjalnych	Wyniki rekrutacji umieszczone w systemie	lipiec	Nauczyciel odpowiedzialny za system rekrutacji w Internecie, wychowawcy klas

XIII. Bibliografia:

- „Biblioteczka reformy” 15 – O uczniu zdolnym
 Birkenbihl V., *Siano w głowie, czyli jak z właściciela mózgu stać się jego użytkownikiem?*
 Borphy J., *Motywowanie do nauki*
 Braun M., Mach M., *Jak pracować ze zdolnymi? Poradnik dla nauczycieli i rodziców [ORE]*
 de Bono E., *Naucz się myśleć kreatywnie*
 de Bono E., *Naucz swoje dziecko myśleć*
 Dryden G., Vos J., *Rewolucja w uczeniu*
 Eby J., Smutny J., *Jak kształtować uzdolnienia dzieci i młodzieży?*
 Firkowska-Mankiewicz A., *Spór o inteligencję człowieka. Dziedziczność czy środowisko?*
 Fisher R., *Uczymy, jak myśleć*
 Fisher R., *Uczymy, jak się uczyć*
 Goleman D., *Inteligencja emocjonalna*
 Goleman D., *Inteligencja emocjonalna w praktyce*
 Górniewicz J., *Rozwój i kształtowanie wyobraźni dziecka*
 Hammer H., *Klucz do efektywności nauczania*
Jak mówić, żeby dzieci słuchały? Jak słuchać, żeby dzieci mówiły?
 Janowski, *Poznanwanie uczniów. Zdobywanie informacji w pracy wychowawczej.*
 Lewis D., *Jak wychować zdolne [utalentowane] dziecko?*
 Lorek M., *Elementariusz*
 Nęcka E., *Trening twórczości*
 Nosal Cz., *Psychologiczne modele umysłu*
 Painter E., *Kim są wybitni?*

Persand R., *Jak pozostać przy zdrowych zmysłach?*
red. Szmidt, *Porządek i przygoda. Lekcje twórczości.*
Rimm S.B., *Bariery szkolnej kariery. Dlaczego dzieci zdolne mają słabe stopnie?*
Seligman D., *O inteligencji prawie wszystko*
Smith A., *Przyspieszone uczenie w klasie*
Strelau J., *O inteligencji człowieka*
Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej? Refleksyjny praktyk w działaniu.*
Taraszkiewicz M., *Jak uczyć jeszcze lepiej?*
Zdolni w szkole, czyli o zagrożeniach i możliwościach rozwojowych uczniów zdolnych [ORE]

XIV. Wykaz aktów prawnych dotyczących uczniów zdolnych:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.),
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz. U. Z 2002 r., Nr 3, poz. 28),
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizowania oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. Nr 13, poz. 125 ze zm.),
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów o egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.),
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487).